

A SZABADIDŐSPORT-ESEMÉNYEK HELYE A MAGYAR FELSŐOKTATÁSBAN ÉS A KAPOSVÁRI EGYETEMEN. A SPORTESEMÉNYEK MINT A VÁLLALKOZÁSOK, A KÖZÖSSÉGÉPÍTÉS ÉS AZ EGYETEMI IMÁZS ÉPÍTÉSÉNEK ESZKÖZEI

SZERB GYÖRGY¹–SZERB BOGLÁRKA²

¹ igazgató, Kaposvári Egyetem, Sport Iroda és Létesítmény Központ, e-mail: szerb.gyorgy@ke.hu

² hallgató, Kaposvári Egyetem, Gazdálkodástudományi Kar, Regionális és Környezeti
Gazdaságtan MA, e-mail: boglarka.mehring@gmail.com

Ha a sport célja a fizikai és szellemi egészség megőrzése, akkor úgy értelmezhető, mint egy tartós fogyasztási cikk. A rendszeres sport hozzájárul az egészség megőrzéséhez és a hosszú élethez. A profi és a szabadidősportok között nagy különbség van gazdasági szempontból. A hobbisport előnyös mind az egyének, mind a társadalom számára, mivel a fogyasztó maga a sportoló, és a fő cél az, hogy szabadidejét a sporttal töltsse. A magyar felsőoktatásban az elmúlt évtizedekben a tanulmányok álltak első helyen a sport vagy egyéb szabadidős tevékenységek előtt, olyan országokkal szemben, mint például az USA, ahol a sport is jó üzlet volt. Az elmúlt években a Magyar Egyetem – Főiskolai Sportegyesület együttműködésével a magyarországi nagyobb egyetemek stratégiát alakítottak ki mind a profi, mind a szabadidő egyetemi sport számára. Ennek az országos stratégiának a követése és a szabadidő sportesemények hiányának pótlása érdekében a Kaposvári Egyetem vezetői úgy döntöttek, hogy megváltoztatják az egyetem sportstratégiáját, és nagyobb figyelmet fordítanak a szabadidősportra a hivatásos sport mellett.

ABSTRACT

Якщо метою спорту є збереження фізичного та психічного здоров'я, це може бути інтерпретовано як своєрідний довготривалий споживчий товар. Регулярні заняття спортом можуть сприяти розвитку і збереженню здоров'я та добробуту і довголіттю. З економічної точки зору існує велика різниця між професійним і любительським спортом. Заняття любительським спортом вигідні як для людей, так і для суспільства, оскільки споживачем є спортсмен, а головна мета полягає у проведенні вільного часу в заняттях спортом. У вищих навчальних закладах Угорщини навчальні дисципліни переважали над заняттями спортом та інших рекреаційних занять протягом останніх десятиліть на відміну від інших країн, таких як США, де спорт також був хорошим бізнесом. За останні роки деякі з найбільших університетів Угорщини спільно з Угорським університетом – Федерацією спортивних коледжів розробили стратегію для професійного та любительського спорту. Для того, щоб дотримуватися цієї загальнонаціональної стратегії та усунути розрив пропущених подій зі спортивного дозвілля на території кампусу, керівництво Капошварського університету вирішило змінити спортивну стратегію університету та приділяти більше уваги спортивному дозвіл्लю, окрім професійного спорту.

BEVEZETÉS

Napjainkban a sport szerves részévé vált az emberek életének nemcsak hazánkban, de a világ számos pontján. Vannak olyanok, akik csak nézik és vannak, akik űzik a különböző sportokat, ám mindkét csoportnak fontos szerepe van a gazdasági oldaláról nézve. A sport alapvetően nem létezhetne sportolók nélkül, azaz olyan emberek nélkül, akik hivatásszerűen, azaz profi sportolóként vagy szabadidejük terhére hobbisportolóként jelennek meg a társadalomban. A két csoport között gazdasági szempontból jelentős különbségeket figyelhetünk meg. Míg a szabadidősport esetében a sportolás a szabadidő terhére történik, fizikai terheléssel jár és nem szükséges eleme a verseny, addig a hivatásos sportolók esetében a sport a munka funkcióját tölti be és nélkülözhetetlen eleme a versenyzés. A szabadidő sportolóknál a szabadidő eltöltése és az egészség megőrzése a tevékenység célja, míg a mások csoportnál a jövedelemszerzés. Gazdasági szempontból nézve a hivatásos sportoló munkaerőnek minősül, míg a szabadidősportoló fogyasztónak. A hivatásos sport fogyasztója a néző, akinek a célja az élvezeti érték maximalizálása (Szabó 2012).

Bár hazánkban és a világban is a sportgazdasági kutatások inkább a profi sporttal szeretnek foglalkozni, a tanulmányban a szerzők a szabadidősporttal kívánnak foglalkozni. A szabadidősport nemcsak a sportoló, de a társadalom szempontjából is számos pozitív hozadékkal járhat (Gál 2011). Ha az emberek sportolnak, akkor egészségesebbek lesznek, így csökkenhet az egészségügyre és a társadalombiztosításra háruló teher is (Laczkó–Rétvági, 2015). Az egészségesebb társadalomnak köszönhetően nőhet a gazdaság teljesítőképessége, illetve növelheti a foglalkoztatottságot is. Számos tanulmány állítja, hogy a szabadidősport a legjobb eszköze az egészségi állapot alakulásának, fejlesztésének és karbantartásának (Bíróné Nagy 1983). Az egészséges

társadalom pedig kiváltó oka lehet a versenyképebb társadalomnak. A sportnak nem csak Magyarországon, de a hazai felsőoktatásban is kiemelten fontos stratégiai szerepe van, bár hazánkban az elmúlt évtizedek során a tanulmányok álltak az első helyen még a sport és egyéb szabadidős tevékenységek előtt (Lenténé Puskás 2016). Számos országban, például az USA-ban azonban már évtizedekkel ezelőtt felismerték az egyetemi sportban lévő üzleti lehetőséget az intézmények (EduLine 2010). Az elmúlt években a Magyar Egyetemi – Főiskolai Sportszövetség (MEFS) vezetői úgy döntöttek, hogy a versenysport mellett nagyobb figyelmet fordítanak az egyetemi szabadidősportra. A felsőoktatási sport területére vonatkozó átfogó szakmai tervet a Hajós Alfréd Terv tartalmazza, melyet a sportpolitikáért felelős miniszterrel együtt dolgozott ki a MEFS a 2013–2020-as periódusra (MEFS, 2015; MSTT, 2014). A Kaposvári Egyetem vezetése, követve az országos sportstratégiát és a Hajós Alfréd Tervet, saját stratégia kidolgozásával kívánja a szabadidősportot a hallgatók mindennapjaivá tenni.

A SPORT HELYE AZ EGYETEMI SPORTKÖZMŰVELÉSI ÉS SZERZŐI MUNKÁKORNAK NAPPALJAIBAN

Magyarországon az egyetemi sport népszerűsítése mellett cél a sportoló értelmiség és az egészségtudatos gondolkodás kialakítása a hallgatókban és rajtuk keresztül a jövő generációiban (Kovács 2015). Székely (2013) szerint az egyetemi profi sport mellett egyre hangsúlyosabb a szabadidősport szerepe is a hazai felsőoktatásban. Napjaink egyetemi szabadidősportjában, az elsődleges célok a mozgósítás, tömegesítés, továbbá a tudatformálás, sportos és egészséges életmód népszerűsítése (Bács 2011). E célok eléréséhez nélkülözhetetlen a helyi, regionális és országos szabadidősport – programok szervezés a tanév során, melyeknek fontos szerepe lehet az egyetemi élsport presztízsteremtésében (Pfau 2010). A célcsoport a már sportolók és a sportot sze-

rető, de aktívan nem sportoló hallgatók, oktatók.

A KAPOSVÁRI EGYETEM CÉLKITŰZÉSEI ÉS SZERVEZETI MOTIVÁCIÓJA AZ EGYETEMI SZABADIDŐSPORT-FEJLESZTÉS TERÉN

A Kaposvári Egyetem mint egy vidéki kis egyetem felismerte annak szükségességét, hogy az országos felsőoktatási trendeket kövesse, és azokon keresztül próbáljon még vonzóbbá válni a piacon. A sport terén sem történt ez másképp, így az intézmény növelte elköteleződését mind az egyetemi profi, mind a szabadidősport irányába. A helyi sportkonceptióban az egyetem felismerte, hogy a sport nemcsak az egészségre nevelés eszköze lehet, de a közösségépítés hatékony eszköze is (Varga 2008). Szabadidősport-rendezvények szervezésével az intézmény lehetőséget biztosíthat a jelenlegi és jövőbeli egyetemi polgárainak élmény- és kihívást teremtő esemény és program teremtésére, melyek marketingeszközökkel kiegészítve részesei lehetnek az egyetemi imázs kialakításának (Chickering–Reisser 2003). A rendezvények szervezése lehetőséget biztosíthat az egyetemi infrastruktúra hatékonyabb kihasználására, továbbá potenciális jövőbeli hallgatók invitálása a rendezvényekre (Nagy 2010). Az egyetemi sportrendezvények ezenkívül magukban hordozhatják a potenciális pozitív gazdasági hatásokat is amennyiben azok nemzeti és nemzetközi szintre tudnak lépni (Lukovics–Zuti 2014.).

ALKALMAZOTT MÓDSZEREK ÉS FELHASZNÁLT ADATOK

A kutatás célja az egyetemi sportstratégia új irányvonalához illeszkedve egy olyan rendezvény létrehozása, amely a következő évek során potenciálisan képes lehet önfenntartóvá válni, illetve regionálisan és országosan is hírnevet és elismerést szerezhet az intézménynek. A kutatás alapjául az intézmény vezetőivel, oktatóival és hallgatóival készült

mélyinterjúk szolgáltak, melyek a 2016/17-es tanév során készültek. Az eredmények kiértékelését követően egy szekunder adatokon alapuló piaci elemzés is készült a manapság talán legnépszerűbb szabadidősport, a futás területén. A rendelkezésre álló eredmények és adatok alapján született meg a vezetői döntés a rendezvény létrehozásáról, amit a 2017/18-as tanév őszi szemeszterében megrendezett a Kaposvári Egyetem.

PIACI KÖRKÉP

Napjainkban, ahogy a hobbifutók száma, a számukra rendezett versenyek is évről évre gyarapodnak. Tanulmányunkban a 2016 és 2017 hazai versenyeit összesítettük és hasonlítottuk össze. Három kategóriát különböztünk meg, melyek a fogyasztók legmeghatározóbb szegmensét érintik, ezek az utcai, terep- és akadályfutó versenyek.

1. táblázat: Versenyek számának változása 2016–2017-es évben

Forrás: Saját szerkesztés a www.futonaptar.hu adatai alapján

	2016	2017	növekedés
utcai	308	363	18%
terep	147	207	41%
akadály	40	49	23%

Ahogy táblázatban (1. táblázat) is látszik, mindhárom kategória rendezvényei sokasodtak. Leginkább a terepfutóversenyek száma emelkedett 41%-kal, míg az akadályfutó versenyek 23%-kal növekedtek az elmúlt évben. Ez mutatja, hogy a terep és főként az akadályfutó versenyek piaca még kevésbé telített, mint az utcai versenyeké, ám ezek a versenyek nagyobb arányban növekedtek 2016-ról 2017-re.

Az 1. ábrán látható, hogy december kivételével minden hónapban több futóversenyt rendeztek a fent említett kategóriákban 2017-ben, mint 2016-ban. A különböző futóversenyek

szervezését és a résztvevők számát szabadtéri sportágként nagyban befolyásolja az időjárás és az évszakok. Ennek megfelelően a kiemelten fontos hónapok a hazai futópiac szempontjából az április, május, június, augusztus, szeptember, október. Az időjárásnak jobban kitett terep- és akadályfutó versenyek szempontjából még fontosabb, hogy száraz idő és mérsékelt hőmérséklet legyen.

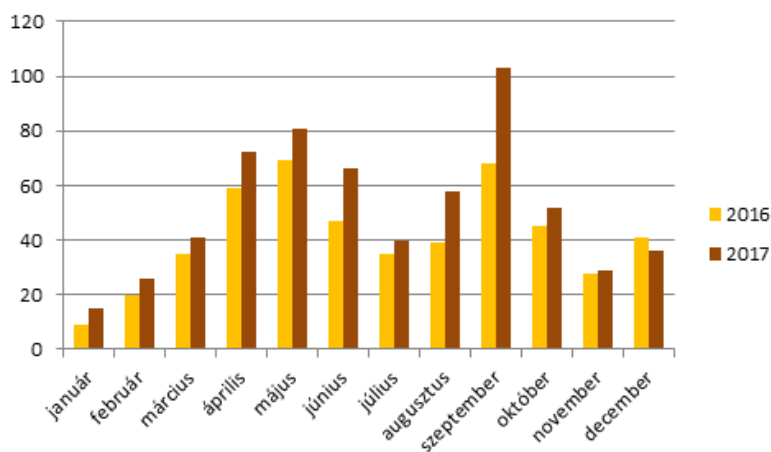
tem saját infrastruktúráját tekintve elmondható, hogy egy utcai futóverseny kialakítása nehezen beágyazható a rendelkezésre álló infrastruktúrába.

b) Akadályfutás

Az akadályfutás egyre nagyobb népszerűségnek örvendő feltörekvő sportág hazánkban és nemzetközileg egyaránt. A futáshoz

1. ábra. Versenyek számának alakulása havi bontásban 2016–2017-ben

Forrás: Saját szerkesztés a www.futonaptar.hu adatai alapján

A RENDEZVÉNY MINT TERMÉK LÉTREHOZÁSÁNAK FOLYAMATA

Sportágválasztás és piacra lépési lehetőségek a Kaposvári Egyetem szemszögéből

a) Futás

A futásra mint sportágra általánosan jellemző, hogy széles körben űzhető és napjainkban rendkívül népszerű hazánkban és külföldön egyaránt. Anyagi szempontból nézve már alacsony bekerülési költségekkel is űzhető és eszközigénye alacsony. A futóversenyek hazai piacára tekintve elmondható, hogy sok versenytárs van jelen a szektorban és a piaci viszonylag telített, mind regionális, mind országos szinten. A piacra lépés tekintetében elmondható, hogy viszonylag olcsó és egyszerű, ám új verseny vonzerejének kialakítása nehézkes és kérdéses lehet. A Kaposvári Egye-

hasonlóan szintén széles körben űzhető és támogatottsága növekvő. Olcsó és kis eszközigényű sportágnak tekinthető. Az akadályfutó versenyek piacát illetően elmondhatjuk, hogy növekvő és folyamatosan telítődő piacot látunk hazánkban. A Kaposvári Egyetem szempontjából fontos, hogy napjainkban a regionális versenytársak száma alacsony mind a Dél-Dunántúlon, mind Somogy megyében. A piacra lépés technikailag nehezebb és drágább, de a rendezvény potenciális vonzereje nagyobb, mint a megszokott futóversenyeké. Az egyetem saját infrastruktúrájához az akadályfutás jobban illeszkedik, ugyanis a Kaposvári Egyetemhez tartozó Pannon Lovasakadémia több mint 20 hektáros területe potenciálisan használható hasonló versenyekhez.

A két sportág közötti választáskor elsősorban a saját infrastruktúra jobb kihasználtsága és a potenciálisan elérhető nagyobb vonzerő miatt esett az akadályversenyekre.

A rendezvény pozicionálása

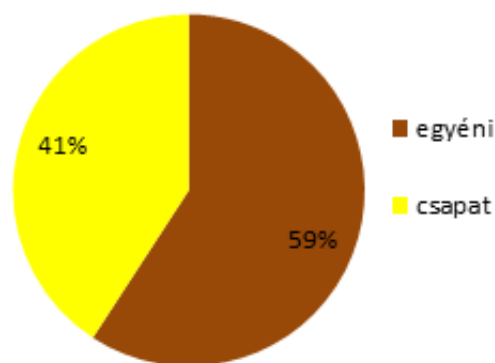
Az egyetemi marketing és sportkoncepció segítségével a vezetők célja a rendezvény pozicionálásakor, hogy mind a potenciális résztvevők, mind a célcsoportok igényeinek megfeleljenek (McDonald–Milne 1999). A Kaposvári Egyetem új szabadidősport-rendezvényének piaci pozicionálásakor a következő szempontok kerültek figyelembevételre:

- Névválasztás: rövid, könnyen megjegyezhető, utalás a verseny jellegére
- Időpontválasztás:
 - más országos egyetemi eseménnyel ne ütközzön
 - illeszkedjen az Egyetemi Sport Nemzetközi Napja (szeptember 20.) programsorozathoz
 - egyetemi szemeszterhez illeszkedve a potenciálisan legmelegebb és szárazabb időszak kiválasztása
- Helyszín: esemény jellegéhez illeszkedően a saját infrastruktúra használata (Pannon Lovasakadémia)
- Kiemelt célcsoportok:
 - Kaposvári Egyetem polgárai
 - más egyetem hallgatói
 - középiskolás korosztály
 - rendvédelmi szervek dolgozói
 - helyi lakosok
- Kihívás/pálya nehézségének kiválasztás: távolság és akadályok kiválasztása, illeszkedjen a különböző kategóriákhoz

A PROJEKT EREDMÉNYE: KE CROSS RUN

Az előzetes kutatások és felmérések alapján 2017. szeptember 23-án a Kaposvári Egyetem megrendezte Kaposvár város első terep akadályfutó versenyét a KE Cross Runt. A versenyre az ország 33 településéről 294 versenyző állt rajthoz. Az előzetes várakozásokat felülmúlva a közel 300 versenyző nagy kihívás elé állította a szervezőket, ezért a pálya nyomvonalának alacsonyabb terheltsége miatt az egyéni és csapatkategóriák versenyzőit külön időszámba indították. Az összes résztvevő 59%-a az egyéni versenyben, 41%-a pedig a csapatversenyben állt rajthoz (2. ábra).

2. ábra. A résztvevők megoszlása a főbb kategóriákban
Forrás: Saját szerkesztés

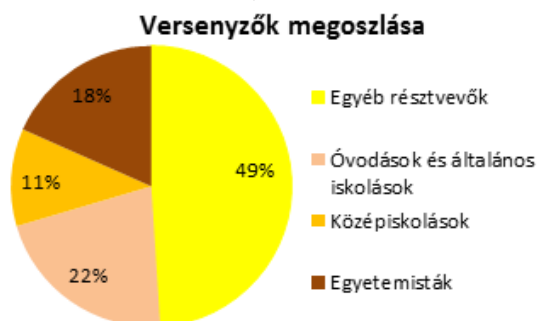

A Kaposvári Egyetem kiemelt figyelmet fordított továbbá a saját polgárainak mozgósítására mind versenyzői, mind szervezői oldalról. A szervezők között közel 30 diák is részt vett, akik a verseny során teljesíthették rendezvényszervezéssel kapcsolatos kötelező gyakorlatukat a pedagógiai kar szervezésében. E mellett az összes résztvevő 20%-át az egyetem polgárai adták. A 3. ábrán látható, hogy a különböző utánpótlás korcsoportok is jelentős létszámmal álltak rajthoz, hiszen a 18 év alattiak együtt a versenyzők egyharmadát adták. Kiemelten fontos kategória volt a verseny szempontjából az egyetemisták kategóriája, ahol 5 hazai egyetem több mint 50 versenyzője állt rajthoz. Az egyetemisták versenyének főtámogatója a Magyar Egyetemi – Főisko-

lai Sportszövetség volt. Ennek köszönhetően az egyetemi kategória az Országos Egyetemi Terep Akadályfutó Kupa nevet viselhette 2017-ben.

3. ábra. A résztvevők megoszlása a kiemelt korcsoportok szerint

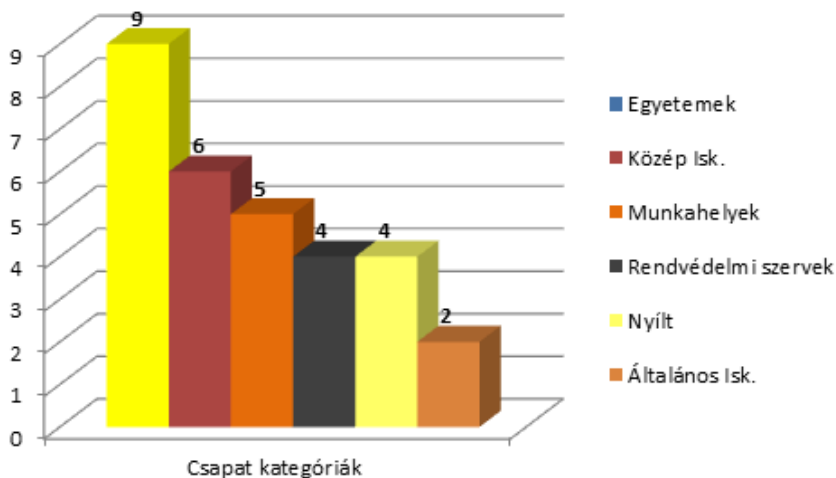
Forrás: Saját szerkesztés

Az intézmény a csapatversenyben létrehozott speciális kategóriákon keresztül szeretett volna újabb résztvevőket elérni, illetve kiemelt partnereit kiszolgálni, ezért külön kategóriát hirdettek a rendvédelmi szervek dolgozói és a munkahelyek számára is (4. ábra). A csapatversenyben azonban magasan az egyetemi csapatok dominanciáját láthattuk a résztvevők szempontjából az első versenyen, hiszen 9 egyetemi csapat mérkőzött meg egymással. Őket a középiskolások követték, majd a különböző munkahelyek csapatai.

4. ábra. Csapatok megoszlása kategóriák szerint

Forrás: Saját szerkesztés

KÖVETKEZTETÉSEK

A Kaposvári Egyetem sportvállalkozásának köszönhetően lehetősége volt saját infrastruktúrájának kihasználásával az országos és egyetemi sportstratégiát követve egy modern szabadidősport-eseményt létrehozni. A KE Cross Run versenynek köszönhetően az egyetem biztosítani tudta polgárai számára egy modern szabadidősport-eseményen való részvételt, továbbá kiemelt partnerei és potenciális jövőbeli diákjai számára, hogy betekintést nyerjenek a campus életébe és infrastruktúrájába. Mindemellett, a rendezvény számos helyi, regionális és országos médiába megjelent, így biztosítva a közvetett megjelenést az egyetem számára is ezekben a médiumokban. Bár az I. KE Cross Run az egyetem várakozásait felülmúlva zajlott, a szervezők számos fontos tapasztalatot és következtetést is levontak a jövőre nézve. A 2018-as esemény előtt egy kérdőíves megkérdezéssel fognak a versenyzők, azaz a vállalkozás fogyasztói felé fordulni, hogy a fejlesztések az ő igényeikhez is a lehető legjobban illeszkedjenek. Számos fejlesztési lehetőséget a lehető legpontosabban mérlegelve vág bele a Kaposvári Egyetem a szabadidősport vállalkozásának fejlesztésébe 2018-ban.

FELHASZNÁLT IRODALOM

1. BÁCS Z. (2011). A magyar sport működési szerkezetének lehetséges szegmense: a felsőoktatási sportszervezetek, *Magyar Sporttudományi Szemle*, 12. évf. 47. sz. 21-23. p.
2. BÍRÓNÉ NAGY E. (1983). *Sportpedagógia*. Budapest, Dialóg Campus Kiadó.
3. BORBÉLY A., RÁTHONYI-ODOR K. (2015). *Sportökonómia*. Debrecen, Campus Kiadó.
4. A.W., CHICKERING, L., REISSER (2003). *Education and identity*. 2. kiad. San Francisco, USA, Jossey-Bass.
5. EDULINE: *Mekkora biznissz az egyetemi sport?*, 2010, letöltve (2017.10.30.): http://eduline.hu/felsooktatas/2010/3/1/20100215_egyetemi_foiskolai_sport
6. FUTÓNAPTÁR: *Utcai, országúti, pálya- és terepversenyek*, 2017, letöltve (2017.11.15.) <http://www.futonaptar.hu/index.html>
7. GÁL A. (2011). Society and sport in Hungary: neither with nor without. Földesi Szabó Gy., Dóczy T. (szerk.): *The interaction of Sport and Society in the V4 countries*. Budapest, Hungarian Society of Sport Science, 65-83. p.
8. KOVÁCS K. (2015). *A sportolás, mint támogató faktor a felsőoktatásban*, Debrecen, CHERD-H.
9. LACZKÓ T., RÉTSÁGI E. (2015). *A sport társadalmi aspektusai*. Pécs, PTE Egészségtudományi Kar.
10. LENTÉNÉ PUSKÁS A. (2016). *A sportolói karrier és a tanulmányok összehangolásának lehetőségei és kihívásai a Debreceni Egyetemen*. PhD-értekezés, Debrecen, Debreceni Egyetem.
11. LUKOVICS M., ZUTI B. (2014). A nagy nemzetközi sportesemények gazdasági hatásai. *A területi fejlődés dilemmái*. Szeged, SZTE Gazdálkodástudományi Kar, 105–120. p.
12. M.A., MCDONALD, G.R., MILNE (2014). *Cases in sport marketing*, Subury, USA, 1999, Jones and Barlett Publishers.
13. MEFS: *Az egyetemi sport fejlesztési terve – Szabadidősport az egyetemen*. Debrecen, Egyetemi sportiroda-vezető és sportszakember képzés, 2014. október 2–4.
14. MSTT: *Sportkoncepció és szervezeti megvalósítása a Debreceni Egyetemen*, 2014, Debrecen, 2014.06.05.
15. NAGY Á. (2010) *A sportmenedzselés és -szervezés fejlesztési lehetőségei a Debreceni Egyetemen*, PhD értekezés, Debrecen, Debreceni Egyetem.
16. S., PFAU CHRISTA (2017). *A szabadidősport szervezési sajátosságai a felsőoktatásban*, PhD-értkezés, Debrecen, Debreceni Egyetem.
17. SZABÓ Á. (2012). *A magyar szabadidősport működésének vizsgálata*, PhD értekezés, Budapest, Corvinus Egyetem.
18. SZÉKELY M. (2013). Hajós Alfréd Terv az Egyetemi-Főiskolai sport szakmai programja „2013–2020”. *Budapesti Egyetemi-Főiskolai- és Diáksport szakmai fórum*, 2013. június 6., Magyar Sport Háza.
19. VARGA CS. (2008). Kistérségi sport-, és szabadidős stratégia. *ÖTM Sport Szakállamtitkárság kiadványa*.

